

DÜNYA HABERLEŞME SERVİSİ

Sadrettin ERKİLİÇ

Ankara Ziraat Mücadele
Enstitüsü Müdürü

Mahsul koruma sahasında çeşitli hastalık ve haşerelerin Millî hudutları aşarak yeni yeni sahaları bulaştırmaları ve bilhassa bu yeni sahalarda çok geniş zararlar meydana getirmeleri karşısında milletler arası bir Haberleşme Servisinin kurulması büyük ihtiyaç halinde duyulmakta idi. Alâkalı memleketlerin müştereken almaları lâzımgelen tedbirlere bir başlangıç olmak üzere son zamanlarda Birleşmiş Milletler Gıda ve Ziraat Teşkilâtı tarafından "Nebat Hastalıkları ve Zararlı Haşerelere Dair Dünya Haberleşme Servisi" ismiyle yeni bir teşkilâtın kurulmasında ileri adımlar atılmış bulunmaktadır.

Bu servis bilhassa milletler arası alâkayı mucip hastalık ve zararlı haşereler hakkında malûmat toplamak ve yaymak, keza temiz olup da sonradan bulaşmış sahaları ve burarlardaki bulaşmanın seyrini diğer alâkalı memleketlere duyurmak maksadıyla kurulmakta olan merkezî bir teşkilâttir.

Millî haberleşme servislerini birbirlerine bağlamak ve icabında muntakavi bir mücadele imkânını hazırlamak, keza Millî Haberleşme Servisi henüz teessüs etmemiş olan memleketleri teşvik etmek gayesiyle kurulmaktadır. Bu teşkilâtın bilhassa Avrupa'yı yakından ilgilendiren ilk yayınları memleketimiz için de son

derece ehemmiyeti haiz mahiyettedir.

Nebat Koruma Dünya Haberleşme Servisi'nin merkezi hâlen Roma'dadır. Servisin ilk hedefi mevcut teşekküller arasındaki faaliyetin kolaylaştırılmasıdır. Bu teessüs ettikten sonra tehlikeli ve iktisadi ehemmiyeti haiz nebat hastalık ve zararlılarının çıkışlarını, yayılışlarını ve istilâlarını raporlar halinde yayınlamak, bu hastalık ve zararlılara karşı en müessir mücadele metod ve vasıtalarını neğretmek, fevkalâde hallerde milletler arası icraatı icabettiren ve mahsul istihsalini ciddi surette tehdit eden hastalık ve haşerelere karşı milletler arası bir bölge mücadele faaliyetine girişmek olacaktır.

Dünya Haberleşme Servisi'nin vereceği malûmat hazırlanan ilk plâna göre aşağıdaki hususları ihtiva edecektir:

1 — Hemen veya zamanla tehlikeli olabilecek hastalık ve zararlıların yayılış ve istilâları :

Bu meyanda nebat hastalık ve haşerelerinin epidemik istilâları, salgının sahası ve coğrafi mevkii, zarar gören nebatlar, zarar âmilinin ilmi ismi, hastalanma veya bulaşmanın vüsati, mahsul ziyanı ve buna ait tahmin esasları; inkişafın kronolojisi (ilk görünüş tarihi, âzami bulaş-

ma tarihi), âzami tahribat, istilâyı teşvik eden muhit faktörleri, muhtelif nebat varyetelerinin farklı reaksiyonları, mücadele tedbirleri ve bunların tesirlilik dereceleri vesaire bahis mevzuu olacaktır.

2 — Evvelce temiz olan sahalarda hastalık ve zararlıların görülmesi :

Tehlikeli nebat hastalık ve haşerelerinin yayılma istidatlarını ve vasıtalarını bildirecek olan bu çeşit raporlar bilhassa bulaşmaların yerlerini ve görünüş tarihlerini, zarar gören nebatları, zararı meydana getiren âmilin ilmî ismini, şayet biliniyorsa bulaşmanın menşei, vasıtasını, keza potansiyel tehlike gibi diğer hususları da içine alacaktır.

3 — Mahsullerin mutad harici bulaşmaları :

Memlekette yerleşmiş ve bilinen hastalık ve haşereler hariç bilhassa ambar mahsullerinin bulaşmalarına ait bu gibi haberler hususiyle ambarlamanın yeri, transit ise taşıma vasıtası ve katettiği yol, zarar gören mahsul çeşitleri, zarar âmilinin ilmî ismi, zararın meydana geliş tarihi, biliniyorsa bulaşmanın menşei, zararın şekli, bulaşmanın miktarı, zararın tahmini, tahribatı teşvik eden faktörler vesaire gibi hususları ihtiva edecektir.

4 — Zirai Karantina tedbirleri :

Muhtelif memleketlerde halen mevcut zirai karantina tedbirlerine, yeniden vazedilenlere, değiştirilen ve geri alınanlara ait kanunları, nizam-

nameleri ve talimatnameleri havi olacaktır. 1949 yılında meriyette bulunan bu gibi mevzuata ait bir hulâsa aynı sene Birleşmiş Milletler Gıda ve Ziraat Teşkilâtı tarafından neşredilmişti. Son zamanlarda da tekrar gözden geçirilerek yeni hükümleri de ihtiva eden ikinci bir neşriyat hazırlanmaktadır.

5 — Müessir mücadele metod ve malzemeleri :

Zararlı hastalık ve haşerenin ilmî ismi, mücadelenin tatbik edildiği nebat ve aksamı, tohum, toprak, şayet ambar mahsulü ise ambalajının evsafı, mücadele metodu, kullanılan malzeme, en tesirli doz ve diğer faktörler (oldukça tanınmayan bir kimyevi madde ise müessir maddesi ve amprik formülü) keza tatbikatın tesirli olabileceği şartlar, tatbikat esnasında ve bilâhare alınması gereken ihtiyati tedbirler vesaire gibi hususlar zikredilecektir.

6 — Mücadele ve korunma icraatına dair haberler :

Bu meyanda hastalık ve zararlı haşerelerle bunların mazideki vahameti hakkında malûmat, konukcu nebatlar ve ehemmiyetleri, mücadele altında bulundurulmuş coğrafi saha, kabul edilmiş mücadele metod ve malzemeleri, mücadelenin vüsati, işçilik ücreti ve mücadele masrafları, alınan neticeler vesaire gibi hususlar bahis mevzuu edilecektir.

Yukarıdakilere ilâveten muayyen bir bölgenin yahut muayyen bir mahsulün hastalık ve zararlılarının durumları keza milletler arası ehemmi-

yeti haiz bâzı hastalık ve zararlıların vaziyetleri gözden geçirilecek, aynı zamanda araştırmalar için teknik esaslar ve zarar tahminleri hakkında bilgi verilecektir.

Mücadele ile alâkalı ek anlaşmalar hazırlanacak ve Milletler arası Nemat Koruma Anlaşmasının ikmali temin edilecektir. Bölge nemat koruma teşkilâtlarının faaliyetlerinin yayınlanmasına da ehemmiyet verilecektir.

Toplanacak nemat koruma haberlerinin kaynakları şüphesiz her memlekette tesis edilmiş olan Millî Haberleşme Servisleri olacaktır. Bu Millî Haberleşme Servislerinin verecekleri malûmat aylık bir bülten halinde Birleşmiş Milletler Gıda ve Ziraat Teşkilâtının resmî dilleri olan Fransızca, İngilizce ve İspanyolca dillerinden biri ile basılacak, diğer iki dilde de kâfi tafsilâtlı birer hülâsa ihtiva edecektir.

Dünya Haberleşme Servisi, Millî Haberleşme Servislerinin verecekleri malûmat haricinde milletler arası büyük ehemmiyetli haiz ve dünyaca tanınmış ilmî mitesseselerden de tam mânâsiyle faydalanacaktır. Bu kaynaklar bilhassa Birleşik Krallık Entomoloji Enstitüsünü, Birleşik Krallık Mikoloji Enstitüsünü, Amerikalılar Arası Zirai İlimler Enstitüsünü, Amerikalılar Arası Nemat Koruma Komitesini, biyolojik ilimlerin milletler arası birliğinin nemat hastalıkları ziyanlarına dair Milletler arası Komisyonunu, Amerikan Fitopatoloji Cemiyetinin

Milletler arası İş Birliği Komitesini içine alacaktır.

Bazı mevzular üzerinde hazırlanmış mufassal raporlar yukarıda işaret edilen aylık bülten hacmini aşabileceğinden bunlar gayri muayyen zamanlarda ilâve neşriyat olarak yayınlanacaklardır.

Çekirge gibi sùraatle âfet haline geçen haşere ve hastalıkların komşu memleketlere telgrafla bildirilmesi, keyfiyetten Birleşmiş Milletlerin bölge Gıda ve Ziraat Teşkilâtının haberdar edilmesi sağlanacaktır. Hususi bir dikkat istiyen bu gibi nemat hastalık ve zararlıları şimdilik şunlardan müteşekkil olacaktır :

1 — Patates Kolorado böceği (*Leptinotarsa decemlineata*),

2 — Patates kök nematodu (*Heterodera rostochiensis*),

3 — Meyva ve orman ağaçlarının San José koşnili (*Aspidiotus perniciosus*)

4 — Patates Kanseri (*Synchytrium endobioticum*),

5 — Ambarlanmış gıda maddelerine musallat olan haşere, mantar hastalıkları, fareler vesaire.

6 — Meyva ve bâzı orman ağaçlarının kılı ağ kurdu (*Hyphantria cunea*).

Bunlardan ilk beşi halen bazı Avrupa memleketlerine bulaşmış ve buralarda alâkalı mahsulleri ciddi surette tehdit altına almıştır. Senelerden beri çok esash bir mücadele yapılarak diğer sahalara bulaşmalarının teminine çalışılmaktadır.

Her tarafta bulunabilen umumi ambar zararlıları istisna edilirse yu-karıdaki altı ehemmiyetli zararlı ve hastalık şimdiye kadar memleketimize bulamış değildir. Bulaştırmamak için de bütün zirai karantina tedbir-leri ve mevzuatının takviyesi üzerin-de ehemmiyetle çalışılmaktadır.

Çekirge mevzuuna gelince : Bu hususta ilk adım çöl çekirgesi müca-delesinde atılmıştır. Milletler arası büyük ehemmiyeti haiz olan ve bir-çok memleketleri istilâ ederek açlık ve kıtlıklar doğuran bu mühim za-rarlıya karşı bilhassa yakın-şark memleketleri arasında sık sık tesis edilen konferanslar sayesinde mey-dana gelmiş olan işbirliği, çekirge haberlerinin teatisi, malzeme ve mü-cadele ekipleriyle memleketlerin bir-birlerine yardımları suretiyle ve hu-susiyle on yıl içinde çok müessir ve sayanı iftihar neticelerini vermeğe başlamıştır. Bu arada memleketimi-zin yaptığı çok yerinde yardımlar ge-çen sene iklim şartlarının da müsait gitmesi sayesinde mutlak bir çekirge istilâsının hudutlarımız haricinde kal-masına hizmet etmiştir.

Bu mevzuda Birleşmiş Milletler Gıda ve Ziraat Teskilâtının faaliyetleri de ehemmiyetlidir. Bu teskilât derhal bir ek anlaşma profesini hazırlıyarak alâkalı memleketleri bu anlaşmava dahil etmek ve müstereken bir mü-cadele programını hazırlamak üzere fa-alivete geçmisse de böyle mühim bir mücadele için tam mânâsıyla basaracak kadar maddi imkâna malik olmadığından faaliyetleri yalnız anlaşmayı im-za etmiş olan bazı memleketlere bir

kısım mücadele malzemesi yardımı yapmaktan ileri gidememiştir. Ek an-laşmayı henüz imza etmemiş olan memleketlerin de iltihakiyle bu teş-kilâtın mücadeleye hâkim olarak fa-aliyetini genişletmesi çok şayan-ı te-mennidir.

WORLD REPORTING SERVICE

Summary:

A preliminary plan prepared by the food and Agriculture Organization of the United Nations on world Reporting Service for plant diseases and pests and the Importance of the plan are being explained.

It is also mentioned that the follo-wing plant disease and pests that require particular attention have never been observed in any localities of Turkey and that the necessary pre-ventive measures for an infestation have been taken.

1 — Colorado Beetle (*Leptinotar-sa decemlineata*)

2 — Potato Root Eelworm (*Heterodera rostochiensis*)

3 — San José Scale (*Aspidiotus perniciosus*)

4 — Potato Wart Disease (*Synchytrium endobioticum*)

5 — Fall webworm (*Hyphantria Cunea*).

Reference :

Food and Agriculture Organi-zation of the United Nations. Agri-culture Division: World Reporting Service for Plant diseases and pests. A preliminary plan, March 1952 pp. 9.